

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЦЕНТРАЛЬНА МЕТОДИЧНА РАДА

МАТЕРІАЛИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ ЗДМФУ**

СТРАТЕГІЇ

**ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ
СУЧАСНОЇ МЕДИЧНОЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ**

08 червня 2023 року, м. Запоріжжя

Запоріжжя, 2023

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ТА ВИХОВНОЇ РОБОТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ЗДМФУ	57
О.Г. Іванько, І.В. Пащенко	
ПІДГОТОВКА ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ НА КАФЕДРІ ПРОПЕДЕВТИКИ ДИТЯЧИХ ХВОРОБ	59
О.Г. Іванько, М.В. Пацера	
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ПРОВЕДЕННІ КУРАЦІЇ З НЕОНАТОЛОГІЇ СТУДЕНТАМИ 5 КУРСУ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 222 «МЕДИЦИНА» ТА 228 «ПЕДІАТРІЯ»	60
А.В. Каменщик, О.М. Гиря, О.М. Лебединець	
ЗАСТОСУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ СЕРВІСІВ В РАМКАХ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ КАФЕДРИ ФІЗКОЛОЇДНОЇ ХІМІЇ ЗДМФУ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ.....	62
А.Г. Каплаушенко, О.Р. Пряхін, А.І. Авраменко, Ю.Г. Самелюк, Ю.С. Фролова	
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА КОЛЕДЖУ	64
О.П. Кілеєва, Н.О. Брагар, Т.Є. Шкопинська, Т.Ю. Четвертак	
ПІСЛЯДИПЛОМНА ОНКОЛОГІЧНА ОСВІТА З МІЖНАРОДНИМ СЕРТИФІКАТОМ	65
О.О. Ковальов	
PECULIARITIES OF DISTANCE LEARNING OF NEUROLOGY FOR DOCTORS - INTERNS IN MARTIAL LAW.....	68
О.А. Kozyolkin, S.O. Medvedkova, A.O. Dronova	
ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ, ОРТОПЕДИЧНОЇ ТА ДИТЯЧОЇ СТОМАТОЛОГІЇ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	70
О.О. Кокарь, Я.В. Максимов, А.Л. Мельник	
НАУКОВЕ ІНТЕРВ'Ю ЯК ЕЛЕМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	71
Н.Л. Количева, К.С. Крупей, А.С. Деген	
ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	73
О.В. Крайдашенко, О.О. Свинтозельський, М.П. Красько, О.А. Михайлик, О.М. Главацький	
ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ТЕРАПІЇ ТА КАРДІОЛОГІЇ ННПО.....	75
В.І. Кривенко, М.Ю. Колесник, І.С. Качан	
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ З АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	76
Ю.Я. Круть, В.Г. Сюсюка, В.А. Пучков, М.І. Павлюченко, О.В. Дейніченко, М.Ю. Сергієнко	
ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ІНТЕРАКТИВНОГО СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ «BODY INTERACT» В ОПТИМІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ»	78
Ю.Я. Круть, В.Г. Сюсюка, А.О. Князева, С.П. Онопченко, О.А. Богомолова, А.О. Шевченко	
ДОСВІД КАФЕДРИ ЗАГАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ – СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ З ІНТЕГРАЦІЇ ІНСТРУМЕНТІВ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ У СИСТЕМУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ	81
О.С. Кульбачук, Є.В. Сідь, О.В. Соловійов, А.В. Піскун	
ЗАСОБИ МІНІМІЗАЦІЇ ОСВІТНИХ ВТРАТ У ХІМІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ ФАРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	82
Л.І. Кучеренко, К.І. Кандибей, Д.Ю. Скорина	

Автори пропонують залучати також студентів до розробки навчальних відеофільмів (режим доступу: <https://youtu.be/UHvvhKA08Jw>) та до участі у наукових інтерв'ю для телепередач (випуск програми «Екофактор» на телеканалі МТМ від 17.11.2022 р.). Така форма практичного навчання дозволить не тільки ефективно розвивати комунікативну компетентність майбутніх фахівців, але й навчить студента систематизувати та узагальнити матеріал протягом підготовки до публічного виступу, а також активізує рефлексію у процесі переосмислення та перегляду в записі своєї промови й поведінки.

Література

1. Бойд Е. Технології виробництва ефірних новин / Ендрю Бойд [перекл. з англ. О. О. Колот]. К. : ТОВ «Київська типографія». 2007. 429 с.
2. Ібрагімова І. М. Вивчення потреб у навчанні та розвитку. Посібник / під заг. ред. Гриб О.К. К. : Проект «Доступна та якісна правова допомога в Україні». 2019. 50 с. Режим доступу: <https://qala-project-1.gitbook.io/vivchennya-potreb-u-navchann-ta-profes-jnomu-rozvi>
3. Казімова Ю. До поняття формату жанру інтерв'ю у журналістиці. Вісник національного університету «Львівська політехніка». Серія : Журналістські науки. 2018. Вип. 2, № 896. С. 65-69. <https://doi.org/10.23939/sjs2018.01.065>
4. Крупей К. С. YouTube-канал «Мікробіологія, вірусологія та імунологія». Режим доступу: <https://www.youtube.com/channel/UCNs9kYJup0K0I3deKUeqkFw>
5. Кузяків О. Глибинні інтерв'ю як метод збору інформації. Що потрібно знати «не-соціологу». Проект «Підтримка Громадської Ініціативи «За чесну та прозору митницю». Київ, 2020. 33 с.
6. Симоніна Н. Класифікація сучасного телевізійного інтерв'ю. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Філологія. Соціальні комунікації. 2012. Вип. 27. С. 180-184.
7. Титаренко Д., Титаренко О. Дослідницьке інтерв'ю : методичні рекомендації з організації та проведення дослідження / Дмитро Титаренко, Оксана Титаренко ; [відп. за вип. О. Лісовий]. К. : ТОВ «Праймдрук», 2012. 40 с.
8. Barbara Alysen. The Electronic Reporter: Broadcast Journalism in Australia (3rd ed.). Sydney, N.S.W. : University New South Wales Press. 2012. 304 p.

ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

О.В. Крайдашенко, завідувач кафедри клінічної фармакології, фармації, фармакотерапії і косметології; О.О. Свинтозельський, доцент ЗВО кафедри клінічної фармакології, фармації, фармакотерапії і косметології, М.П. Красько, доцент ЗВО кафедри клінічної фармакології, фармації, фармакотерапії і косметології, О.А. Михайлик, доцент ЗВО кафедри клінічної фармакології, фармації, фармакотерапії і косметології, О.М. Главацький, асистент ЗВО кафедри клінічної фармакології, фармації, фармакотерапії і косметології

Ключові слова: клінічні дисципліни, клінічне мислення, медична освіта, дистанційне навчання.

Вступ. Викладання клінічних дисциплін в умовах обмежувальних заходів та військового стану вимусило навчальні заклади впровадити дистанційні форми навчання. Це обмежило навчальний процес в площині отримання та закріплення клінічно-орієнтованих навичок майбутніх спеціалістів.

Мета роботи. Визначити можливості використання дистанційних форм навчання при викладанні дисциплін: «Клінічна фармакологія», «Фармакотерапія з основами фармакокінетики», «Клінічна фармація та фармацевтична опіка» та «Клінічна косметологія» при формуванні клінічного мислення у студентів 4 та 5 курсів медичних і фармацевтичних факультетів та розробити можливі шляхи їх удосконалення.

Матеріали і методи дослідження. Матеріал для дослідження – організаційний досвід проведення навчального процесу з використанням дистанційних форм навчання, звітна й інша облікова документація, анкетування студентів. Під час роботи використали методи контент-аналізу, синтезу, групування, дедукції, логіки та узагальнення.

Основна частина. За час вимушеного карантину та військового стану співробітниками кафедри налагоджена належна співпраця зі студентами. Відповідно до розкладу в режимі on-line, з

використанням MS «Teams» в повному обсязі, проводяться лекції та практичні заняття з клінічної фармакології для студентів I, II та III медичних, II міжнародного факультетів, фармакотерапії, клінічної фармації та клінічної косметології для студентів I та II фармацевтичних та II міжнародного факультетів.

Якщо подання теоретичного матеріалу, лекцій, проведення практичних занять, підсумкового контролю вже було частково втілене при розробці та впровадженні в педагогічний процес on-line курсів і існували методологічні напрацювання, то відсутність можливості активного спілкування студентів з тематичними хворими, що є необхідним у формуванні клінічного мислення, потребувало втілення нових форм дистанційної освіти з максимальним використанням доступних ресурсів.

Крім того, кафедра клінічної фармакології, фармації, фармакотерапії і косметології для студентів фармацевтичних факультетів є «випускною», що в свою чергу потребує фундаментальної підготовки студентів 5-го курсу до ЛІ «Крок-2» та ЄДКІ. Окрім звичного тестування з використанням платформ «EDX» та MS «Teams» на заняттях, в режимі реального часу, кожен студент моделює можливі практичні ситуації з надання фармацевтичної опіки в аптеці, при яких формуються необхідні навички майбутнього фахівця.

На тлі дефіциту активного спілкування студентів з тематичними хворими не треба недооцінювати роль у навчальному процесі більш простих, проте не менш ефективних методів розвитку комунікативних компетенцій, до котрих можливо віднести проєкційні кейс-методи між студентами упродовж on-line викладання відповідних дисциплін. До переваг цього метода належить можливість для студента уявити себе в ролі пацієнта і побачити розмову з точки зору пацієнта, допомагає розвивати емпатію, а також уяву, що в майбутньому може допомогти студенту краще піклуватися про пацієнта. До обмежень цього методу можна віднести ситуації, коли студенти не дотримуються запропонованих сценаріїв або відчують, що ситуація є штучною, що ускладнює для них прийняття ролі лікаря, фармацевта або пацієнта.

Слід зазначити, що однією з форм навчання і закріплення отриманих знань є проведення підсумкового контролю з використанням різноманітних форм контролю в умовах, наближених до реальної практики. Нами використовувалися декілька методів: тестування – «Ратос», MS «Forms», виконання письмових завдань - MS «Teams», розв'язання ситуаційних задач, усна відповідь під час відеоконференцій MS «Teams», Skype, Zoom. Для визначення якості професійних навичок застосовувалися MS «Teams» та MS «Forms».

В ході проведеного аналізу можна визнати, що багатогранна робота, яку провів професорсько-викладацький склад кафедри у впровадженні та комплексному використанні дистанційних форм навчання, є ефективною завдяки модифікації методичних підходів до використання комп'ютерних навчальних онлайн сервісів.

Однією з перспективних та потребуючих подальшого впровадження в навчальний процес при викладанні дисциплін «Клінічна фармакологія», «Фармакотерапія з основами фармакокінетики», «Клінічна фармація та фармацевтична опіка» та «Клінічна косметологія», на нашу думку, є використання сервісів на платформі «Інтерактивний пацієнт» (Body interactm), особливо при написанні «Протоколу ефективності й безпеки застосування лікарських засобів» та курсової роботи з вирішенням ситуаційних завдань, де у максимальній формі моделюється практична робота майбутнього фахівця.

Висновки. 1. В умовах військового стану використання в безперервному процесі освіти дистанційних форм навчання за допомогою комп'ютерних навчальних on-line сервісів, таких, як Office 365: MS Teams, MS Forms, MS SharePoint; Skype, Zoom, «Ратос» та «EdX» повинно отримати свою роль в удосконаленні навчального процесу.

2. Найближча перспектива – удосконалення використання сервісів Office365 MS Teams, MS Class Notebook для організації самостійної роботи студентів в програмі онлайн всіх дисциплін, що викладаються на кафедрі: «Клінічна фармакологія», «Фармакотерапія з фармакокінетикою», «Клінічна фармація та фармацевтична опіка», «Клінічна косметологія» для студентів медичних, фармацевтичних і міжнародного факультетів.

3. Моделювання клінічних ситуацій для самостійної роботи з використанням on-line сервісів Office 365: MS Teams, MS Forms, «Ратос» та платформи Інтерактивний пацієнт» (Body interactm) сприяє оволодінню майбутніми магістрами фармації професійних навичок з формуванням клінічного мислення.

4. В перспективі запровадження в навчальний процес інтерактивного опитування студентів в режимі онлайн за допомогою програми «Kahoot» <https://kahoot.com/what-is-kahoot> - ігрова навчальна платформа, яка використовується в навчальних закладах, містить запитання з кількома варіантами відповідей, відповідь можна надавати з використанням смартфона.

Література

1. Технології дистанційного навчання на післядипломному етапі професійного розвитку фахівців фармації / М.О. Авраменко, Н.О., Ткаченко, Ю.Ю. Рябоконт, О.А. Бігдан // Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики. 2021. – Т. 14, №2 (36). - С. 239–244. <https://doi.org/10.14739/2409-2932.2021.2.233105>

2. Черних В.П. Кваліфікаційні вимоги до фармацевтичних працівників: сучасна оцінка у світовій та вітчизняній практиці. Щотижневик Аптека № 25 (1096) 3 Липня 2017 р. <https://www.apteka.ua/article/415987>

3. Kolesnik Y.M., Avramenko M.O., Morhunsova S.A., Ryzhov O.A. (2018). Досвід впровадження онлайн-технологій у систему підготовки фахівців галузі знань 22 “охорона здоров’я. Медична освіта, (2). <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2018.2.8962>

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ТЕРАПІЇ ТА КАРДІОЛОГІЇ ННПО

В.І. Кривенко, М.Ю. Колесник, І.С. Качан

Кафедра була створена у 2002 році як перший підрозділ медичного університету, який займався виключно післядипломною освітою. Провідну частину роботи кафедри складає підготовка спеціалістів в інтернатурі. Крім того, значна увага в останні роки приділяється заходам безперервного професійного розвитку (БПР) лікарів. Варто зазначити, що підготовка якісних курсів, майстер-класів, фахових шкіл для лікарів у дистанційному форматі несе в собі великі виклики для колективу, перш за все, через організацію зручного для учасників теоретичного та практичного навчання.

Основною платформою синхронного та асинхронного навчання на кафедрі є «Microsoft Teams», яка не лише дозволяє повноцінно організувати дистанційне навчання, а також інтегрована з додатковими сервісами «Microsoft 365», що значно збільшує інструментарій онлайн-опитувань, інтерактивності та планування навчального процесу.

Саме дистанційний формат навчання значно розширив «географію» учасників, які могли брати участь у заходах БПР з будь-якого куточка України. Для залучення мотивованих лікарів, боротьби з конкуренцією та поширення нашого досвіду ми створюємо рекламу онлан-курсів та фахових шкіл, поширюємо її в соціальних мережах, забезпечуючи зручну та швидку реєстрацію бажаючих.

Різний рівень володіння комп'ютерними технологіями є однією з провідних проблем на початковому етапі, адже значна частина учасників мають певні складнощі з входом та користуванням системи «Microsoft Teams». Для розв'язання цієї проблеми, по-перше, колектив створює відеоінструкції, які є одночасно візитною карткою заходу, яка містить особливості проведення циклу, знайомить з викладачами і допомагає розібратися з функціоналом «Microsoft Teams». По-друге, створена в месенджері «Viber» або «Telegram» організаційна група забезпечує технічний супровід та координацію роботи на циклі. По-третє, проведення організаційної зустрічі в «Teams» за посиланням дозволяє долучитися навіть тим, хто ще не здолав перешкоди входу в систему з логіном і паролем. Крім того, у перші дні заходу ми дублюємо матеріали з «Teams» в організаційній групі. Ці чотири кроки дозволяють згладити дискомфорт учасників та підвищити їх мотивацію брати участь у заходах нашого університету надалі.

Окрім «Microsoft Teams» ми використовуємо додаткові технології. Так, «iSpring» – це зручна надбудова до стандартного конструктора слайдів «PowerPoint» за допомогою якої можна